

Zakres sprawowania nadzoru, kary i opłaty

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1072 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r. poz. 1124)

Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2021 r. poz. 2008 z późn. zm.)

Art. 153. [Uprawnienia pracowników organów przy wykonywaniu nadzoru i kontroli]

1. Przy wykonywaniu nadzoru i kontroli upoważnionym pracownikom organów administracji geologicznej oraz pracownikom organów nadzoru górniczego, w granicach ich właściwości rzeczowej i miejscowej, przysługuje, po okazaniu legitymacji służbowej, prawo:

1) całodobowego wstępu, wraz z pracownikami pomocniczymi, rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem do:

a) miejsc wykonywania robót geologicznych,

b) miejsc wydobywania kopalin,

c) zakładów górniczych,

d) siedzib, obiektów i urzędzeń podmiotów zawodowo trudniących się ratownictwem górniczym,

e) siedzib, obiektów i urzędzeń przedsiębiorców produkujących, importujących lub wprowadzających do obrotu wyroby przeznaczone do stosowania w ruchu zakładu górniczego;

2) dostępu do niezbędnych informacji, urzędzeń i dokumentów;

3) żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwania osób;

4) żądania udzielania wyjaśnień w zakresie niezbędnym do sprawowania nadzoru i kontroli;

5) legitymowania osób w celu stwierdzenia ich tożsamości, jeżeli jest to niezbędne dla potrzeb kontroli;

6) żądania okazania dokumentów i udostępniania niezbędnych danych;

7) pobierania próbek, przeprowadzania niezbędnych badań lub wykonywania innych czynności kontrolnych.

2. Pracownikom państwowej służby geologicznej przysługuje prawo do całodobowego wstępu, wraz z pracownikami pomocniczymi i rzeczoznawcami oraz niezbędnym sprzętem, do miejsc wykonywania robót geologicznych, na podstawie odrębnego upoważnienia właściwego organu administracji geologicznej, w celu sprawdzenia prawidłowości poboru próbek z wykonania robót geologicznych oraz do wykonywania innych czynności pomocniczych.

Nadzór i kontrola a działalność wykonywana bez koncesji

Art. 158. [Zakres działania organów administracji geologicznej]
Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do zakresu działania organów administracji geologicznej należy wykonywanie określonych zadań, a w szczególności:

- 1) podejmowanie rozstrzygnięć oraz wykonywanie innych czynności niezbędnych do przestrzegania i stosowania ustawy, w tym udzielanie koncesji;
- 2) kontrola i nadzór nad działalnością regulowaną ustawą, w tym w zakresie projektowania prac geologicznych oraz sporządzania dokumentacji geologicznych.

Wyrok WSA w Gliwicach z 14.09.2021 r., III SA/GI 740/20, LEX nr 3241101.

W myśl powołanego przepisu P.g.g, przy wykonywaniu nadzoru i kontroli upoważnionym pracownikom organów administracji geologicznej oraz pracownikom organów nadzoru górniczego, w granicach ich właściwości rzeczowej i miejscowej, przysługuje, po okazaniu legitymacji służbowej, prawo całodobowego wstępu, wraz z pracownikami pomocniczymi, rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem do miejsc wydobywania kopalin.

Ratio legis cytowanego wyżej przepisu P.g.g. jest przyznanie organom nadzoru górniczego szerokich uprawnień mających na celu zapewnienie bezpiecznego sposobu prowadzenia działalności górniczej i zapobieżenie wydobywaniu kopalin w sposób niekontrolowany, prowadzony poza wszelką reglamentacją organów nadzoru górniczego. Poza niewątpliwymi startami dla budżetu w związku z nieuiszczaniem opłat związanych z eksploatacją stan taki może powodować powstanie niebezpieczeństwa dla osób prowadzących wydobywanie i osób trzecich, stąd zasadne jest przeprowadzanie takich czynności natychmiast po powzięciu wiedzy o celowości ich podjęcia.

Zdaniem Sądu z powyższego wynika, że skoro organ ma prawo wstępu na teren, gdzie prowadzone jest wydobywanie kopaliny, to ma również obowiązek utrwalenia dokonanych ustaleń, a sporządzony w tym trybie protokół - jako mogący przyczynić się do wyjaśnienia sprawy i niesprzeczny z prawem - może stanowić dowód w rozumieniu art. 75 § 1 k.p.a.

Co jeżeli kontrolowany nie współpracuje?

Art. 225 k.k. [Udaremnianie lub utrudnianie przeprowadzania kontroli w zakresie ochrony środowiska i inspekcji pracy]

§ 1. Kto osobie uprawnionej do przeprowadzania kontroli w zakresie ochrony środowiska lub osobie przybranej jej do pomocy udaremnia lub utrudnia wykonanie czynności służbowej,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 155 p.g.g. [Pomoc policji; umożliwienie przeprowadzenia czynności kontrolnych]

1. W przypadku uzasadnionej potrzeby, w szczególności w celu zapewnienia bezpieczeństwa osób, o których mowa w art. 153, organy administracji geologicznej oraz organy nadzoru górniczego mogą żądać udzielenia stosownej pomocy przez Policję.

2. Osoby wykonujące czynności, o których mowa w art. 153, nie mają potrzeby uzyskiwania przepustki bądź innego zezwolenia. Nie podlegają one przeszukaniu przewidzianemu w regulaminie wewnętrznym kontrolowanej jednostki organizacyjnej. Stosuje się do nich natomiast przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy obowiązujące w kontrolowanej jednostce organizacyjnej.

3. Kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej oraz kontrolowany są obowiązani umożliwić przeprowadzenie czynności kontrolnych.

Wydawanie decyzji w trakcie kontroli

Art. 159 p.g.g. [Wstrzymanie działalności; nakaz niezwłocznego usunięcia stwierdzonych uchybień]

1. W przypadku stwierdzenia, że działalność określona ustawą jest wykonywana:
 - 1) z naruszeniem warunków określonych w koncesji,
 - 2) bez zatwierdzonego projektu robót geologicznych lub z naruszeniem określonych w nim warunków,
 - 3) bez przedłożonego projektu robót geologicznych, który nie podlega zatwierdzeniu, lub z naruszeniem określonych w nim warunków

- właściwy organ administracji geologicznej, w drodze decyzji, odpowiednio wstrzymuje działalność, nakazuje niezwłoczne usunięcie stwierdzonych uchybień, a w przypadku potrzeby nakazuje podjęcie czynności mających na celu doprowadzenie środowiska do należytego stanu.

2. Decyzje, o których mowa w ust. 1, podlegają rygorowi natychmiastowej wykonalności.

Art. 10 k.p.a. [Zasada czynnego udziału strony w postępowaniu]

§ 1. Organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

§ 2. Organy administracji publicznej mogą odstąpić od zasady określonej w § 1 tylko w przypadkach, gdy załatwienie sprawy nie cierpi zwłoki ze względu na niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na groźącą niepowetowaną szkodę materialną.

§ 3. Organ administracji publicznej obowiązany jest utrwalić w aktach sprawy, w drodze adnotacji, przyczyny odstąpienia od zasady określonej w § 1.

Kontrola działalności gospodarczej a wydanie decyzji administracyjnej/zawiadomienie o wszczęciu postępowania

Art. 268a. 66 k.p.a. [Upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych]

Organ administracji publicznej może upoważniać, na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej, pracowników obsługujących ten organ do załatwiania spraw w jego imieniu w ustalonym zakresie, a w szczególności do wydawania decyzji administracyjnych, postanowień, zaświadczeń, a także do poświadczania za zgodność odpisów dokumentów przedstawionych przez stronę na potrzeby prowadzonych postępowań z oryginałem.

Kary i opłaty – p.g.g. – m.in.

1. Opłaty podwyższone
2. Opłaty dodatkowe
3. Opłaty gwarancyjne
4. Opłaty za udostępnienie informacji geologicznej
5. Opłaty eksploatacyjne
6. Opłaty koncesyjne
7. Kary administracyjne
8. Kary - wykroczenia

Art. 139 p.g.g. [Opłata dodatkowa]

1. Działalność wykonywana z rażącym naruszeniem warunków określonych w koncesji albo w zatwierdzonym albo w podlegającym zgłoszeniu projekcie robót geologicznych podlega opłacie dodatkowej. Opłata dodatkowa jest niezależna od pozostałych opłat regulowanych niniejszym działem.
2. Opłatę dodatkową ustala, w drodze decyzji, odpowiednio organ koncesyjny lub organ administracji geologicznej, który zatwierdził projekt robót geologicznych lub któremu zgłoszono projekt robót geologicznych.
3. Opłatę dodatkową za:
 - 1) poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin określonych w art. 10 ust. 1, ustala się w wysokości pięciokrotnej stawki opłaty dla danego rodzaju kopaliny za każdy kilometr kwadratowy powierzchni terenu objętego taką działalnością, przy czym rozpoczęty kilometr kwadratowy powierzchni terenu liczy się jako cały;
 - 1a) poszukiwanie lub rozpoznawanie kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla ustala się w wysokości pięciokrotnej stawki opłaty za działalność w zakresie poszukiwania lub rozpoznawania kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla za każdy kilometr kwadratowy powierzchni terenu objętego taką działalnością, przy czym rozpoczęty kilometr kwadratowy powierzchni terenu liczy się jako cały;
 - 2) wykonywanie robót geologicznych ustala się w wysokości 10 000 zł za każdy kilometr kwadratowy powierzchni terenu objętego taką działalnością, przy czym rozpoczęty kilometr kwadratowy powierzchni terenu liczy się jako cały;
 - 3) wydobywanie kopalin ustala się w wysokości pięciokrotnej stawki opłaty eksploatacyjnej dla danego rodzaju kopaliny, pomnożonej przez ilość wydobytej w ten sposób kopaliny;
 - 4) podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji ustala się w wysokości pięciokrotnej stawki opłaty dla danego rodzaju magazynowanej substancji, pomnożonej przez ilość zatłoczonej w ten sposób substancji;
 - 5) podziemne składowanie odpadów ustala się w wysokości pięciokrotnej stawki opłaty dla danego rodzaju składowanych odpadów, pomnożonej przez ilość składowanych w ten sposób odpadów;
 - 6) podziemne składowanie dwutlenku węgla ustala się w wysokości pięciokrotnej stawki opłaty dla składowanego dwutlenku węgla, pomnożonej przez ilość składowanego w ten sposób dwutlenku węgla.
4. Opłaty dodatkowe, o których mowa w ust. 3 pkt 1, 1a i 3-6, ustala się, stosując stawki obowiązujące w dniu wszczęcia postępowania.
5. Opłatę wnosi się w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna. Dowód wniesienia opłaty niezwłocznie przedstawia się właściwemu organowi oraz podmiotom określonym w art. 141 ust. 1-3.

Art. 142 p.g.g. [Stosowanie przepisów Ordynacji podatkowej. Wierzyciele i organy właściwe]

1. Do opłat, o których mowa w niniejszym dziale, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1540, 1598, 2076, 2105, 2262 i 2328) dotyczące zobowiązań podatkowych. Określone tymi przepisami uprawnienia organów podatkowych przysługują wierzycielom.

2. Wierzycielami są odpowiednio gmina, powiat, województwo oraz NFOŚiGW.

3. Organem właściwym w zakresie decyzji wydawanych na podstawie przepisów wymienionych w ust. 1 w części dotyczącej NFOŚiGW jest Prezes Zarządu tego Funduszu. W sprawach regulowanych niniejszą ustawą organem wyższego stopnia, w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, w stosunku do Prezesa Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest minister właściwy do spraw środowiska.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1540 z późn. zm.).

Art. 63. [Zaokrąglanie podstawy opodatkowania]

§ 1. Podstawy opodatkowania, kwoty podatków, odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, procentowanie nadpłat oraz wynagrodzenia przysługujące płatnikom i inkasentom zaokrągla się do pełnych złotych w ten sposób, że końcówki kwot wynoszące mniej niż 50 groszy pomija się, a końcówki kwot wynoszące 50 i więcej groszy podwyższa się do pełnych złotych, z zastrzeżeniem § 1a i 2.

§ 1a. Podstawy opodatkowania, o których mowa w art. 30a ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, oraz kwoty podatków od nich pobierane zaokrągla się do pełnych groszy w górę.

§ 2. Zaokrąglania podstaw opodatkowania i kwot podatków nie stosuje się do opłat, o których mowa w przepisach o podatkach i opłatach lokalnych.

§ 3. Przepisu § 1 nie stosuje się do zaliczenia wpłaty, zaliczenia nadpłaty lub zaliczenia zwrotu podatku.

Art. 143 p.g.g. [Przedawnienie. Strony postępowania]

1. Decyzja w sprawach określonych niniejszym działem nie może zostać wydana po upływie 5 lat od końca roku, w którym nastąpiło zdarzenie uzasadniające jej wydanie.

Zdarzenie jako wydobycie - Wyrok WSA w Poznaniu z 19.09.2019 r., III SA/Po 379/19, LEX nr 2723669

Zdarzenie jako powzięcie wiadomości przez organ - wyrok WSA w Gliwicach z dnia 11 października 2016 r., III SA/GI 271/16, LEX nr 2136805

Wydanie a doręczenie?

Wydanie, prawomocność czy ostateczność?

(wyrok WSA w Kielcach z dnia 2 listopada 2016 r., II SA/Ke 455/16, wyrok WSA w Białymstoku z dnia 13 października 2011 r., wyrok WSA w Gliwicach z dnia 11 października 2016 r., III SA/GI 271/16, LEX nr 2136805)

„Podmiot, który prowadzi roboty geologiczne z rażącym naruszeniem warunków określonych w zatwierdzonym albo podlegającym zgłoszeniu projekcie robót geologicznych” – wykonawca czy inwestor?

Wyrok WSA w Gliwicach z 7.04.2021 r., III SA/GI 20/21, LEX nr 3178615.

„skarżący jako wykonawca zobowiązał się do wykonania w dniach od (...) do (...) r wierconej studni głębinowej na nieruchomości w R. gm. U. o głębokości do 60m, która pozwoli uzyskać powyżej 7 m³ wody na dobę (§ 1 umowy), przy czym miał świadomość z racji zatrudniania w swojej firmie ojca z zawodu technika wiertnika, iż przedmiotowe roboty z uwagi na głębokość odwiertu powyżej 30 m pod powierzchnia terenu wymagają projektu robót geologicznych zatwierdzonych przez stosowny organ. Mając taką wiedzę i będąc profesjonalistą w zakresie świadczonych przez siebie usług nie powinien podejmować się jej realizacji.”

Rażące czyli jakie?

Wyrok NSA z 9.01.2019 r., II GSK 4714/16, LEX nr 2619127

„W myśl art. 139 ust. 1 p.g.g., działalność wykonywana z rażącym naruszeniem warunków określonych w koncesji albo w zatwierdzonym albo w podlegającym zgłoszeniu projekcie robót geologicznych podlega opłacie dodatkowej. Biorąc pod uwagę treści wyżej wskazanego przepisu stwierdzić należy, że bezsporność naruszenia warunku koncesji na wydobywanie kopalin nie jest wystarczającą przesłanką do uznania rażącego charakteru tego naruszenia. Ustawodawca, bowiem określił, że opłacie dodatkowej podlega działalność wykonywana z rażącym naruszeniem warunków określonych w koncesji, nie zaś jakiegokolwiek naruszeniem warunków określonych w koncesji. Zatem o zasadności stwierdzenia, iż doszło do rażącego naruszenia warunków koncesji decydują okoliczności konkretnej sprawy.”

Przekroczenie granic obszaru górniczego prowadzoną eksploatacją jako rażące
naruszenie warunków koncesji – m.in.:

1. wyrok NSA z dnia 9 sierpnia 2012 r., II GSK 1100/11,
2. wyrok WSA w Gdańsku z dnia 27 lutego 2013 r., III SA/Gd 27/12,
3. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 29 stycznia 2015 r., IV SA/Po 444/14,
4. wyrok WSA w Łodzi z dnia 22 listopada 2012 r., III SA/Łd 870/12,
5. Wyrok WSA w Łodzi z dnia 16 maja 2014 r., III SA/Łd 246/14.

Rażące naruszenie a zakres naruszenia, umyślność, nieumyślność, okoliczności niezależne od przedsiębiorcy

„Przekroczenie tych granic, w sytuacji, gdy nie mają miejsca okoliczności niezależne od przedsiębiorcy zawsze musi być traktowane jako rażące naruszenie warunków koncesji”

Wyrok NSA z 9.08.2012 r., II GSK 1100/11, LEX nr 1387052.

Wyrok NSA z 9.01.2019 r., II GSK 4714/16, LEX nr 2619127.

Rażące naruszenie a zakres naruszenia, umyślność, nieumyślność, okoliczności niezależne od przedsiębiorcy

Wyrok WSA w Łodzi z 16.05.2014 r., III SA/Łd 246/14, LEX nr 1532023.

„Nie można uznać za okoliczność niezależną od przedsiębiorcy podnoszony przez skarżącego fakt osunięcia się skarpy poza granice koncesyjne (...) Skarżący jako doświadczony przedsiębiorca, co sam podkreślał w skardze, prowadzący od wielu lat działalność gospodarczą w zakresie wydobywania kopalin, winien podejmować działania nacechowane starannością w realizacji przysługujących mu w ramach posiadanej koncesji uprawnień. Znane mu powinny być także konsekwencje związane z naruszeniem warunków koncesji. Zatem działalność wydobywcza winna być prowadzona w taki sposób, aby okoliczne tereny nieobjęte obszarem górniczym nie były narażone na powstawanie osuwisk.”

Administracyjne kary pieniężne – k.p.a.

Art. 189a. [Zakres stosowania przepisów]

§ 1. W sprawach nakładania lub wymierzania administracyjnej kary pieniężnej lub udzielania ulg w jej wykonaniu stosuje się przepisy niniejszego działu.

§ 2. W przypadku uregulowania w przepisach odrębnych:

- 1) ~~przesłanek wymiaru administracyjnej kary pieniężnej,~~
 - 2) ~~odstąpienia od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej lub udzielenia pouczenia,~~
 - 3) ~~terminów przedawnienia nakładania administracyjnej kary pieniężnej,~~
 - 4) ~~terminów przedawnienia egzekucji administracyjnej kary pieniężnej,~~
 - 5) ~~odsetek od zaległej administracyjnej kary pieniężnej,~~
 - 6) ~~udzielania ulg w wykonaniu administracyjnej kary pieniężnej~~
- przepisów niniejszego działu w tym zakresie nie stosuje się.

Administracyjne kary pieniężne – k.p.a.

Art. 189f. [Odstąpienie od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej]

§ 1. Organ administracji publicznej, w drodze decyzji, odstępkuje od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej i poprzestaje na pouczeniu, jeżeli:

- 1) waga naruszenia prawa jest znikoma, a strona zaprzestała naruszania prawa lub
- 2) za to samo zachowanie prawomocną decyzją na stronę została uprzednio nałożona administracyjna kara pieniężna przez inny uprawniony organ administracji publicznej lub strona została prawomocnie ukarana za wykroczenie lub wykroczenie skarbowe, lub prawomocnie skazana za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe i uprzednia kara spełnia cele, dla których miałyby być nałożona administracyjna kara pieniężna.

§ 2. W przypadkach innych niż wymienione w § 1, jeżeli pozwoli to na spełnienie celów, dla których miałyby być nałożona administracyjna kara pieniężna, organ administracji publicznej, w drodze postanowienia, może wyznaczyć stronie termin do przedstawienia dowodów potwierdzających:

- 1) usunięcie naruszenia prawa lub
- 2) powiadomienie właściwych podmiotów o stwierdzonym naruszeniu prawa, określając termin i sposób powiadomienia.

§ 3. Organ administracji publicznej w przypadkach, o których mowa w § 2, odstępuje od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej i poprzestaje na pouczeniu, jeżeli strona przedstawiła dowody, potwierdzające wykonanie postanowienia.

Uchwała NSA z 9.06.2022 r., III OPS 1/21, LEX nr 3352558.

Przepisy działu IVa k.p.a. stanowią dopełnienie konstrukcji administracyjnych kar pieniężnych, które obowiązywały w systemie prawa w dniu wejścia w życie przepisów działu IVa k.p.a., w zakresie elementów określonych w art. 189a § 2 k.p.a.

Sankcje karne

Art. 176 p.g.g. – przestępstwo (grzywna, kara ograniczenia wolności, kara pozbawienia wolności)

Art. 177 – 188 – wykroczenie (kara grzywny, kara aresztu)

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1350).

Art. 154. k.w. [Nieuprawnione kopalnictwo na cudzym gruncie leśnym lub polnym]

§ 1. Kto na nienależącym do niego gruncie leśnym lub rolnym:

1) wydobywa piasek, margiel, żwir, glinę lub torf,

podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

Art. 176 p.g.g. – „znaczna szkoda w mieniu lub poważna szkoda w środowisku”

Wyrok SA w Białymstoku z 30.01.2014 r., II AKa 267/13, LEX nr 1422330.

„Znamiona "poważnej szkody" i "znacznej szkody" w p.g.i.g. z 1994 r. i w p.g.i.g. z 2011 r. są tożsame i dotyczą mienia, którego wartość przekracza 200.000 złotych.”

Art. 115 § 5 k.k. - Mieniem znacznej wartości jest mienie, którego wartość w czasie popełnienia czynu zabronionego przekracza 200 000 złotych.

„poważna szkoda w środowisku”

Art. 3 pkt 39 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973 z późn. zm.)

środowisko – „ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnia ziemi, kopaliny, wody, powietrze, krajobraz, klimat oraz pozostałe elementy różnorodności biologicznej, a także wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami”

Art. 6 pkt 11 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2020 r. poz. 2187) – definicja szkody w środowisku

Kiedy szkoda w środowisku jest poważna?

Postępowanie wykroczeniowe

Wykroczenia – zasada oportunistu (celowości).

Organ decyduje czy:

- Mandat
- Wniosek do sądu o ukaranie
- Inne środki oddziaływania wychowawczego

Przestępstwo

Zawiadomienie organów ścigania – akt oskarżenia/postanowienie o umorzeniu, o zawieszeniu albo o uzupełnieniu śledztwa lub dochodzenia.

Postępowanie mandatowe

Organy uprawnione

Art. 95 k.p.o.w. [Organy uprawnione do prowadzenia postępowania]

§ 1. Postępowanie mandatowe prowadzi Policja, a inne organy, gdy przepis szczególny tak stanowi.

§ 3. (...) inspektor pracy (...)

§ 4. Jeżeli uprawnienie dla funkcjonariuszy określonego organu do nakładania grzywien wynika z innej ustawy, a ustawa ta nie określa wykroczeń, do których stosuje się postępowanie mandatowe, zakres wykroczeń, za które można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego, określi, w drodze rozporządzenia, właściwy minister, (...)

§ 5. Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, złożony w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, może nadać, w drodze rozporządzenia, uprawnienia do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego funkcjonariuszom innych organów, (...)

Przykłady rozporządzeń

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 maja 2012 r. w sprawie nadania pracownikom zatrudnionym w urzędach górniczych, wykonującym czynności inspekcyjno-techniczne w zakładach górniczych, uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. poz. 520).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1350)

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 2003 r. w sprawie nadania pracownikom Głównego Urzędu Miar oraz okręgowych i obwodowych urzędów probierczych uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. Nr 59, poz. 521).

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 października 2002 r. w sprawie nadania pracownikom organów nadzoru budowlanego uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. Nr 174, poz. 1423)

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 września 2002 r. w sprawie nadania inspektorom Inspekcji Ochrony Środowiska uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. Nr 151, poz. 1253 z późn. zm.).

Taryfikator mandatowy

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2003 r.
w sprawie wysokości grzywnien nakładanych w drodze mandatów
karnych za wybrane rodzaje wykroczeń (Dz. U. z 2013 r. poz. 1624
z późn. zm.).

Wniosek o ukaranie – podmioty uprawnione

Art. 17. K.p.o.w. [Oskarżyciel publiczny w postępowaniu w sprawach o wykroczenia]

§ 1. Policja, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2 Inspektor pracy

§ 3. Organom administracji rządowej i samorządowej, organom kontroli państwowej i kontroli samorządu terytorialnego oraz strażom gminnym (miejskim) uprawnienia oskarżyciela publicznego przysługują **tylko wówczas, gdy w zakresie swego działania w tym w trakcie prowadzonych czynności wyjaśniających ujawniły wykroczenia i wystąpiły z wnioskiem o ukaranie.**

§ 4. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, nadać w sprawach o wykroczenia uprawnienia oskarżyciela publicznego także innym instytucjom (...)

§ 5. Udział w sprawie organu, który złożył wniosek o ukaranie, wyłącza Policję od udziału w sprawie.

Wniosek o ukaranie – inne uprawnione podmioty

Art. 18. [Udział prokuratora w postępowaniu]

§ 1. W każdej sprawie o wykroczenie wniosek o ukaranie może wnieść prokurator, stając się oskarżycielem publicznym.

Art. 27. [Wniosek o ukaranie złożony przez pokrzywdzonego]

§ 1. W sprawach o wykroczenia ścigane na żądanie pokrzywdzonego, pokrzywdzony może samodzielnie wnieść wniosek o ukaranie jako oskarżyciel posiłkowy.

§ 2. W sprawach o wykroczenia inne niż określone w § 1, pokrzywdzony może samodzielnie wnieść wniosek o ukaranie jako oskarżyciel posiłkowy, jeżeli w ciągu miesiąca od powiadomienia o wykroczeniu organu uprawnionego do występowania w tych sprawach w charakterze oskarżyciela publicznego nie zostanie powiadomiony o wniesieniu przez ten organ wniosku o ukaranie albo otrzyma zawiadomienie, o którym mowa w art. 54 § 2.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973 z późn. zm.).

Art. 379 ust. 4 Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta, marszałek województwa lub osoby przez nich upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.

Wniosek o ukaranie – czynności wyjaśniające

Art. 56 k.p.o.w. [Organy uprawnione do przeprowadzenia czynności wyjaśniających]

§ 1. Czynności wyjaśniające, o których mowa w art. 54, może także przeprowadzić prokurator lub zlecić je Policji.

§ 2. Przepisy art. 54 i 55 stosuje się odpowiednio do organów wskazanych w art. 17 § 2 i 3, w granicach ich właściwości, a także do innych organów, gdy ustawa tak stanowi.

Wniosek o ukaranie – czynności wyjaśniające

1. Jeżeli okoliczności czynu nie budzą wątpliwości - notatka urzędowa, zawierająca ustalenia niezbędne do sporządzenia wniosku o ukaranie

2. Jeżeli okoliczności czynu budzą wątpliwości – można przeprowadzić odpowiedni dowód.

Utrwalenie takiej czynności następuje w formie protokołu

3. przesłuchanie osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie

a) pouczenie o:

- prawie do obrony, w tym do korzystania z pomocy jednego obrońcy,
- prawie odmowy złożenia wyjaśnień,
- prawie zgłoszenia wniosków dowodowych,
- obowiązku wskazania adresu dla doręczeń w kraju, a także że w razie nieuczynienia tego pismo wysłane pod ostatnio znanym adresem w kraju albo jeżeli adresu tego nie ma, załączone do akt sprawy, uważa się za doręczone,
- obowiązku informowania organu prowadzącego czynności wyjaśniające o każdej zmianie miejsca swego zamieszkania lub pobytu trwającego dłużej niż 7 dni oraz stawienia się na wezwanie tego organu pod rygorem zatrzymania i przymusowego doprowadzenia

b) powiadomienie o treści zarzutu wpisanego do protokołu przesłuchania.

Osoba co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie a strona postępowania administracyjnego

Wniosek o ukaranie – czynności wyjaśniające

Art. 54 § 7. K.p.o.w. Od przesłuchania osoby, o której mowa w § 6, można odstąpić, jeżeli byłoby ono połączone ze znacznymi trudnościami; osoba ta może nadesłać wyjaśnienia do właściwego organu w terminie 7 dni od odstąpienia od przesłuchania, o czym należy ją pouczyć. Odstąpienie od przesłuchania oraz pouczenie dokumentuje się notatką urzędową.

Wniosek o ukaranie – elementy wniosku

Art. 57 § 2 k.p.o.w.

§ 2. Wniosek o ukaranie powinien zawierać:

- 1) imię i nazwisko oraz adres obwinionego, a także inne dane niezbędne do ustalenia jego tożsamości;
- 2) określenie zarzucanego obwinionemu czynu ze wskazaniem miejsca, czasu, sposobu i okoliczności jego popełnienia;
- 3) wskazanie dowodów;
- 4) imię i nazwisko oraz podpis sporządzającego wniosek, a także adres gdy wniosek pochodzi od pokrzywdzonego.

§ 3. Wniosek o ukaranie składany przez oskarżyciela publicznego powinien ponadto zawierać wskazanie:

- 1) przepisów, pod które zarzucany czyn podpada;
- 2) miejsca zatrudnienia obwinionego oraz, w miarę możliwości, danych o jego warunkach materialnych, rodzinnych i osobistych;
- 3) pokrzywdzonych, o ile takich ujawniono;
- 4) wysokości wyrządzonej szkody;
- 5) stanowiska osoby sporządzającej wniosek;
- 6) sądu właściwego do rozpoznania sprawy;
- 7) danych dotyczących uprzedniego skazania obwinionego za podobne przestępstwo lub wykroczenie, jeżeli oskarżyciel powołuje się na tę okoliczność [uwaga – art. 46 k.w. – „Ukaranie uważa się za niebyłe po upływie 2 lat od wykonania, darowania lub przedawnienia wykonania kary”]

§ 4. Do wniosku o ukaranie oskarżyciel publiczny dołącza materiały czynności wyjaśniających lub postępowania przygotowawczego, a także, do wiadomości sądu, adresy świadków i pokrzywdzonych oraz po jednym odpisie wniosku dla każdego z obwinionych.

Wniosek do sądu – skazanie bez rozprawy

Art. 58 k.p.o.w. [Wniosek o skazanie obwinionego bez przeprowadzania rozprawy]

§ 1. Oskarżyciel publiczny może, za zgodą obwinionego, przesłuchanego uprzednio w toku czynności wyjaśniających w trybie art. 54 § 6, umieścić we wniosku o ukaranie wniosek o skazanie obwinionego za zarzucany mu czyn bez przeprowadzania rozprawy i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego albo odstąpienie od wymierzenia kary lub środka karnego.

§ 2. Wniosek o skazanie, o którym mowa w § 1, jest możliwy tylko wówczas, gdy w świetle zebranych dowodów wyjaśnienia obwinionego oraz okoliczności popełnienia wykroczenia nie budzą wątpliwości, a cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy.

§ 3. Obwiniony, jeżeli nie dotyczy go wniosek o skazanie, może po wezwaniu na rozprawę lub zawiadomieniu o jej terminie wystąpić z wnioskiem o skazanie w określony sposób bez przeprowadzania rozprawy.

Wniosek do sądu - przedawnienie

Art. 45 k.w. [Przedawnienie karalności i wykonania kary]

§ 1. Karalność wykroczenia ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok; jeżeli w tym okresie wszczęto postępowanie, karalność wykroczenia ustaje z upływem 2 lat od zakończenia tego okresu.

§ 2. W razie uchylenia prawomocnego rozstrzygnięcia, przedawnienie biegnie od daty uchylenia rozstrzygnięcia.

§ 2a. W wypadku wszczęcia postępowania mediacyjnego czasu jego trwania nie wlicza się do okresu przedawnienia.

§ 3. Orzeczona kara lub środek karny nie podlega wykonaniu, jeżeli od daty uprawomocnienia się rozstrzygnięcia upłynęły 3 lata.

UWAGA – „wszczęcie postępowania” następuje wraz z wydaniem zarządzenia o wszczęciu takiego postępowania przez prezesa sądu (art. 59 k.p.o.w.)

Inne środki oddziaływanie wychowawczego

Art. 41. [Stosowanie środków pozapenalnych]

W stosunku do sprawcy czynu można poprzestać na zastosowaniu pouczenia, zwróceniu uwagi, ostrzeżeniu lub na zastosowaniu innych środków oddziaływania wychowawczego.

Wniosek do sądu, a inne środki oddziaływania wychowawczego

Art. 61 k.p.o.w. [Fakultatywne podstawy odmowy wszczęcia lub umorzenia postępowania]

§ 1. Można odmówić wszczęcia postępowania, a wszczęte umorzyć, także wtedy, jeżeli:

2) wobec sprawcy zastosowano środek oddziaływania w postaci pouczenia, zwrócenia uwagi lub ostrzeżenia albo środek przewidziany w przepisach o odpowiedzialności dyscyplinarnej lub porządkowej, a środek ten jest wystarczającą reakcją na wykroczenie.

Ukaranie za wykroczenie a opłata podwyższona/dodatkowa

Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 22 stycznia 2009 r., III SA/Gd 91/08,

LEX nr 483997

„fakt ukarania skarżącego za popełnienie wykroczenia, o którym mowa w art. 119 pkt 2 Prawa geologicznego i górniczego, nie stanowi przeszkody do nałożenia na skarżącego obowiązku uiszczenia opłaty eksploatacyjnej za wydobywanie kopaliny bez wymaganej koncesji.”

„Czy brak uiszczania opłat eksploatacyjnych przez Przedsiębiorcę na innych ZG może być podstawą do odmowy udzielenia mu kolejnej koncesji?”

Brak takiej przesłanki w art. 29 p.g.g. oraz art. 39 ustawy Prawo przedsiębiorców